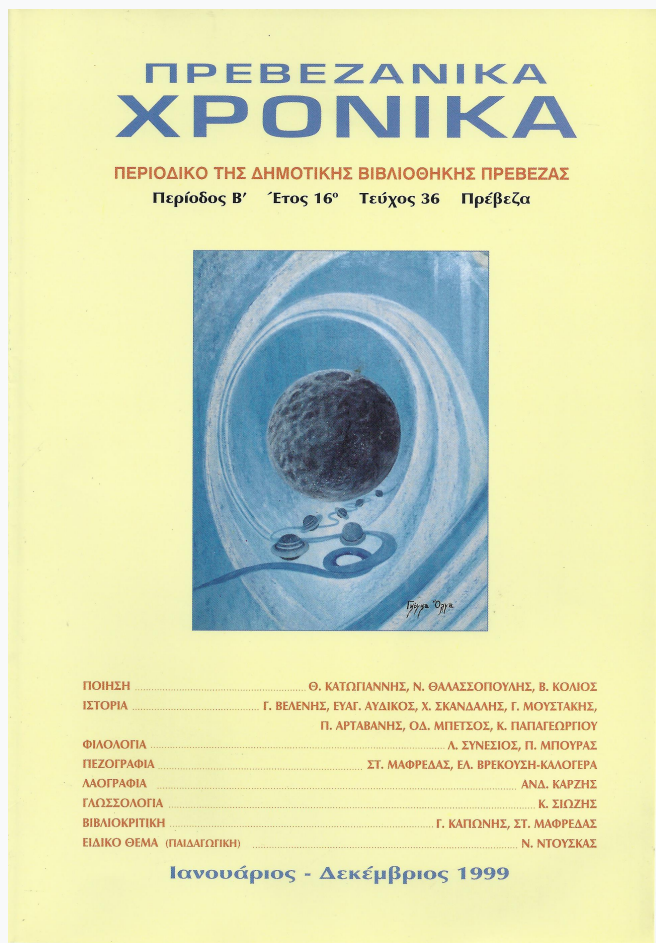

Πρεβεζάνικα Χρονικά

Αρ. 36 (1999)

ΠΡΕΒΕΖΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, 36 (1999)

Η Δικαιοσύνη στην Πρέβεζα κατά το 18ο και στις αρχές του 19ου αιώνα

Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου

doi: [10.12681/prch.29239](https://doi.org/10.12681/prch.29239)

Copyright © 2022, Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Παπαγεωργίου Κ. (1999). Η Δικαιοσύνη στην Πρέβεζα κατά το 18ο και στις αρχές του 19ου αιώνα. *Πρεβεζάνικα Χρονικά*, (36), 99–118. <https://doi.org/10.12681/prch.29239>

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Πρώην Δ/ντης Νομαρχίας Πρέβεζας - ιστοριοδίφης

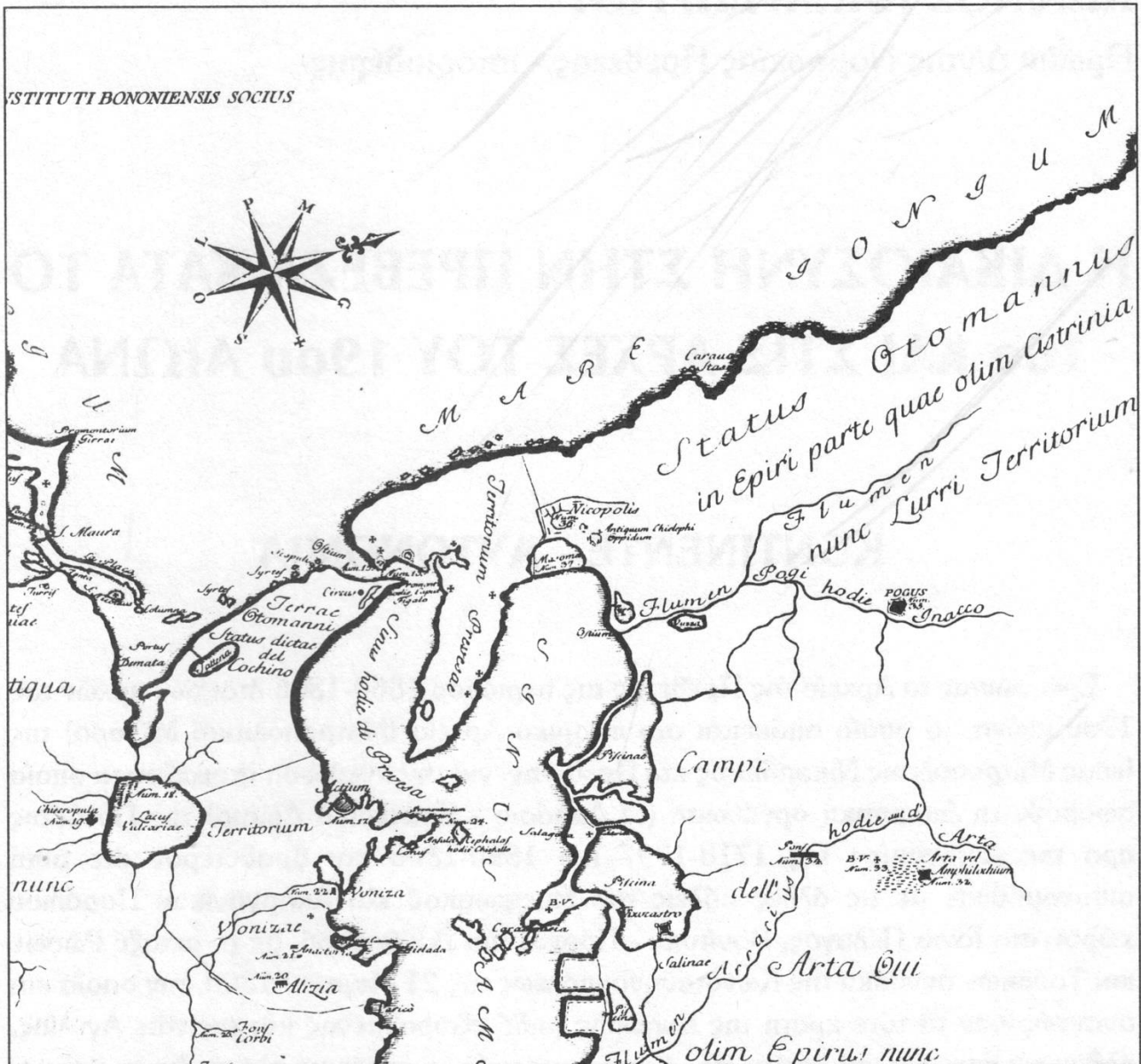
Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΣΤΗΝ ΠΡΕΒΕΖΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 18ο ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 19ου ΑΙΩΝΑ

ΚΟΝΤΙΝΕΝΤΕ - ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

Ερευνώντας το Αρχείο της Πρέβεζας της περιόδου 1800-1806 ήτοι των αρχών του 19ου αιώνα, το οποίο απέκειται στο ιστορικό Αρχείο (Μητροπολιτικό Μέγαρο) της Ιεράς Μητροπόλεως Νικοπόλεως και Πρεβέζης, για την ανεύρεση στοιχείων τα οποία αφορούν τη Διοικητική οργάνωση (το Δημόσιο - Εσωτερικό Δίκαιο) της Πρεβέζης προ της Αυτονομίας της 1718-1797 και 1800-1806 και βραδύτερον ότε αυτή αυτονομήθηκε με τις άλλες πόλεις του Ηπειρωτικού και Ακαρνανικού Παράλιου χώρου στο Ιόνιο Πέλαγος, Βουίτσης - Πάργας και Βουθρωτού, με τη μεταξύ Ρώσων και Τούρκων συνθήκη της Κωνσταντινουπόλεως της 21 Μαρτίου 1800, την οποία και αναγνώρισαν τα τότε κράτη της Ευρώπης μηδέ εξαιρουμένης και της τότε Αγγλίας, ήλθαν εις φως και για πρώτη φορά ικανά στοιχεία τα οποία με πλήρη άνεση αποκαλύπτουν την ιστορική πραγματικότητα και, εν πάση περιπτώσει, ό,τι είναι δυνατό για την τότε ζωή και κίνηση της ιστορικής αυτής περιόδου, την οποία αυτή έζησε ως αυτοτελής πολιτεία και ως μέλος της Συμπολιτείας της λαμπράς ιστορίας της.

Η παρούσα εργασία δεν περιορίζεται μόνο στην πιο πάνω περίοδο αλλά ανατρέχει και σ' όλη την περίοδο του 18ου αιώνα από το έτος 1713 μέχρι το 1797. Και στις δύο περιπτώσεις περιορίζεται μόνο ως προς την απονομή της δικαιοσύνης και τούτο διότι όσον αφορά τη διακυβέρνηση της ως συγκροτημένης πολιτείας περιλαμβάνεται εις άλλη εργασία μου.

Η κατά τις πιο πάνω εποχές οργάνωση και απονομή της δικαιοσύνης από ανθρώπους εν πολλοίς αμαθείς και αγράμματους, πλέον δε κατατρεγμένους από τα τότε προηγηθέντα πολεμικά γεγονότα *“κατά το χαλασμό της Πρέβεζας”* από τις στρατιωτι-

Χάρτης της περιοχής του Αμβρακικού κόλπου του 1750.

Χαλκογραφία του Εδουάρδου Μόνταγκιου.

Είναι εμφανή τα όρια της περιοχής Πρεβέζης (Territorium Prevesae) και της περιοχής Βονίτσας (Territorium Vonizae). Τα όρια αυτά ήταν τα ίδια και στη διάρκεια της αυτονομίας (1800 - 1808).

Στο χάρτη σημειώνονται και τα δύο φρούρια της Πρέβεζας [της Μπούκας (Παλαιοσάραγα) και του Αγίου Ανδρέα (Ριζόκαστρο)]

(Από το αρχείο του Νίκου Δ. Καράμπελα.)

κές δυνάμεις του Αλή Πασά, ο οποίος τον Οκτώβριο του 1798 εξεδίωξε και από την Πρέβεζα και από τη Βόνιτσα και από το Βουθρωτό, όχι όμως και από την Πάργα, τους Γάλλους Δημοκρατικούς υπό το Ναπολέοντα, οι οποίοι κατέλαβαν και κατείχαν όλες τις κτήσεις των Βενετσιάνων, οι οποίοι ηττηθέντες κατέστησαν διάδοχόν των το Ναπολέοντα για να εγκαταλείψει μετά διετία τη Βόνιτσα, την Πρέβεζα όχι όμως και το Βουθρωτό το οποίο εξακολουθεί να κατέχει στρατιωτικώς με αστείες δικαιολογίες λόγω της αυτονομίας των με την πιο πάνω συνθήκη και η οποία με τις άλλες αυτόνομες πόλεις συνέπηξαν Συμπολιτεία ως νησίδες αυτονομίας μέσα στο κράτος του Αλή Πασά.

Η πάροδος δύο και πλέον αιώνων μας επιβάλλει την ανάγκη όπως αυτή γίνει ευρύτερα γνωστή, γιατί τόσο η Πρέβεζα όσο και η Πάργα και γιατί και η Βόνιτσα, για την οποία δε διεσώθει κανένα γραπτό στοιχείο και πρέπει και για αυτή να γνωρίζουμε ότι είχε λαμπρή ιστορία, γνωστού όντως και για τις τρεις πόλεις και για το φρούριο του Βουθρωτού ήσαν τ' αυτά αφεντικά, Βενετσιάνοι κατ' αρχήν, Αλή Πασάς και αυτονομία και μετέπειτα όσο βέβαια αφορά την απονομή της δικαιοσύνης την οποία οι λαοί θέλουν, τιμούν και ποθούν.

Ενταύθα πρέπει να γνωσθεί ότι όχι μόνο η αδιαφορία του Δημάρχου Βονίτσας (1991-1994) ο οποίος όχι μόνο δε θέλησε να μας παράσχει στοιχείο τι, έστω και από βιβλιογραφίες, αλλά κατά την τρίτη τηλεφωνική μας επικοινωνία σχεδόν μας υπέδειξε να μην τον ενοχλούμε.

Πάντα τη δικαιοσύνη μέσα σ' ελεύθερα καθεστώτα υπηρέτησαν τίμιοι και ευσυνείδητοι άνθρωποι, οι οποίοι υπεράνθρωπα αγωνίσθηκαν γι' αυτή και την αληθή έννοιά της και την έθεσαν υπεράνω της πατρίδας, της θρησκείας και της οικογενείας και με πάθος όπως ημείς επιχειρούμε να παρουσιάσουμε μέσα από την αχλή των τότε γεγονότων και του ιστορικού πέπλου και εν πάση περιπτώσει από αυτά τα λίγα διασωθέντα και υπάρχοντα στοιχεία και μάλιστα απο ανθρώπους αδαείς και εν πολλοίς αμαθείς, αλλά με φλογερή πίστη στα ιδανικά τους.

Την 6η Αυγούστου του 1684 ο Βενετσιάνος Ναύαρχος Φραγκίσκος Μοροζίνης κατέλαβε τη Λευκάδα (Αγία Μαύρα) εκδιώξας τους Τούρκους που την κατείχαν και θέλοντας να εξασφαλίσει αυτήν, η οποία ήτο σχεδόν ενωμένη με την Ακαρνανία (Ξηρόμερο), από τυχόν νέα τουρκική εισβολή, την 29η Αυγούστου του 1684 κατέλαβε όλο το Ξηρόμερο και την Πρέβεζα με την περιοχή της.

Από αναφορά του Μοροζίνη την αυτή προς τη Βενετία, πληροφορούμαστε ότι ο πληθυσμός της Πρέβεζας κατά την 6-8-1684 ανήρχετο εις 1500 κατοίκους. Ο αριθμός αυτός δεν πρέπει να απέχει πολύ από την πραγματικότητα εφ' όσον και σύμφωνα με την ίδια αναφορά του Μοροζίνη, οι 250 από αυτούς ήσαν μάχιμοι άνδρες. Οι πιο πολλοί κάτοικοι της Πρεβέζης μετά την κατάληψή της από τους Βενετούς είχαν αποσυρθεί στην Άρτα και υπολογίζονται γύρω στις 2000-2500 άτομα.

Ο δεκαεξάχρονος πόλεμος μεταξύ Τουρκίας από το ένα μέρος και Βενετίας

Αυστρίας και Πολωνίας από το άλλο, έληξε με τη συνθήκη του Κάρλοβιτς της 26ης Ιανουαρίου 1699 που σήμανε και το τέλος της Τουρκικής Αυτοκρατορίας.

Το Κάρλοβιτς, χωριό βόρεια του Βελιγραδίου το οποίο τότε άνηκε στους Αυστριακούς, μεταξύ Αυστριακών, Τούρκων και Βενετσιάνων και σύμφωνα με τους όρους της συνθήκης αυτής που έγινε με τη μεσολάβηση Αγγλίας και Ολλανδίας, οι Τούρκοι παρεχώρησαν στους Βενετούς την Πελοπόννησο, την Αίγινα και τη Λευκάδα. Στον αυτοκράτορα της Αυστρίας την Τρανσυλβάνια, στους Πολωνούς το Καμενέτς και παραποιούνται από κάθε αξίωση στα παράλια της Ουκρανίας. Οι Βενετσιάνοι πάλι επιστρέφουν στην Τουρκία τα κάστρα της Ναυπάκτου, του Αντιρρίου και της Πρέβεζας, υπό τον όρο τα δύο τελευταία να κατεδαφιστούν.

Ο Μέγας Πέτρος της Ρωσίας αφού πήρε το Αζώφ και απειλούσε την Κριμαία, έγραψε την υποθήκη *“η Συνθήκη του Κάρλοβιτς έκλεισε το κεφάλαιο της Τουρκίας κατά της Ευρωπαϊκής απειλής και άνοιξε το κεφάλαιο του Ανατολικού ζητήματος”*.

Ακριβώς εις τον όρο της ανατινάξεως - καταστροφής του φρουρίου της Πρέβεζας στους τότε χάρτες, εις τους μεν προγενέστερους η Πρέβεζα σημειούται (εμφανίζεται) χωρίς φρούριο. Το αυτό εμφανίζεται και για το Ξηρόμερο εις τους χάρτες μετά το 1718, ότι ανήκει εις την Τουρκία, και τούτο διότι ως πιο κάτω με τη συνθήκη του Πασσάροβιτς το 1718 η Τουρκία επέστρεψε στη Βενετία την Πρέβεζα και τη Βόνιτσα με την περιοχή της και όχι όλο το Ξηρόμερο.

Με τη συνθήκη του Πασσάροβιτς (χωριό και αυτό στα Ν.Δ. του Βελιγραδίου) την 21η Ιουλίου 1718 μεταξύ Αυστριακών - Ρώσων - Βενετσιάνων και Τούρκων, η Τουρκία από τους όρους και άρθρα της συνθήκης αυτής αναγκάστηκε να παραχωρήσει εις τους Βενετσιάνους την Πρέβεζα με την περιοχή της, τη Βόνιτσα με την περιοχή, και όχι όλο το Ξηρόμερο όπως η συνθήκη του Κάρλοβιτς, και το φρούριο του Βουθρωτού.

Και ναι μεν η Βενετία με τη συνθήκη του Πασσάροβιτς εδρέωσε τη θέση της εις τον Παράλιο Ακαρνανικό και Ηπειρωτικό χώρο του Ιονίου, δεν ανέκτησε τις επί του Κορινθιακού και αλλαχού του Αιγαίου κτήσεις της, με τη Βόνιτσα, την Πρέβεζα και την Πάργα την οποία κατείχε από το 1401 και ουδέποτε έχασε και το Βουθρωτό.

Συνεπώς, η Πρέβεζα θα εξετασθεί σε δύο περιόδους ήτοι την από 1718 έως 1797 ότε για λίγο κατηλήφθει από τους Γάλλους Δημοκρατικούς και από 1800-1806 και αργότερα. Και η μεν πρώτη περίοδος είναι γνωστή και ως ΚΟΝΤΙΝΕΝΤΕ όπως ήσαν γνωστές οι Βενετσιάνικες κτήσεις της Ανατολής (Βόνιτσα - Πρέβεζα - Πάργα και Βουθρωτός), η δε δεύτερα ως περίοδος αυτονομίας και ελεύθερης πολιτείας, η οποία με τις άλλες τρεις για λίγο συνέπηξαν και Συμπολιτεία, η οποία θα είχε μέλλον και θα απέβαινε το δεύτερο μετά την Επάνησο πολιτεία ελεύθερο προεπαναστατικό κράτος στην Ελλάδα, αν η δράση δεν ανεκόπτετο από τα τότε στρατιωτικά γεγονότα του τέλους του 1806 με τον πόλεμο των Τούρκων - Γάλλων κατά των Άγγλων και Ρώσων, τότε ο Αλή Πασάς των Ιωαννίνων με παρότρυνση της Υψηλής Πύλης ή εκ πρωτοβου-

λίας του εισέβαλε στο έδαφός των (πλην Πάργας) και κατέλυσε την αυτονομία των.

Ως συνάγεται από την ιστορική έρευνα ο Αλής εσεβάσθει με όρκους το ελεύθερο και αυτόνομο καθεστώς της, ως τούτο προκύπτει ότι ίσχυε και μετά το 1806, όσον αφορά τη Δικαιοσύνη.

Η Δικαιοσύνη τόσο εις τις Ιονίους νήσους, όσο και εις τις πιο πάνω πόλεις- κτήσεις απενέμετο από τους Ενετούς, δηλαδή από το Βάιλο ή τον Προβλεπτή - Προνοπή, ο οποίος εκτός του ότι ασκούσε την εκτελεστική εξουσία απένειμε και τη δικαιοσύνη, ποινική και πολιτική από τα συγκροτημένα Δικαστήρια της έδρας Κερκύρας ή της πόλεως έδρας του Προνοπή κάθε νήσου. Ως κατωτέρω τη δικαιοσύνη εις το ΚΟΝΤΙΝΕΝΤΕ την απένειμαν οι Βενετσιάνοι.

Αντίθετα επί της αυτονομίας ίσχυε η διάκριση των εξουσιών και τη δικαιοσύνη την απένειμε κάθε αυτόνομος πόλις με τα Δικαστήρια που είχαν συγκροτήσει ως κατωτέρω. Τα Δικαστήρια ήσαν τα αυτά και εις τις τρεις πόλεις, αλλά ως προς τη λειτουργία των αυτόνομα.

Η Πρέβεζα και η Βόνιτσα υπήγοντο εις τη διοίκηση της Λευκάδος, εκκλησιαστικώς δε εις την επισκοπή Άρτης και Ναυπάκτου με υπέρτιμο και έξαρχο Αιτωλίας τον τότε Ιγνάτιο.

Αντίθετα η Πάργα και ο Βουθρωτός στη Δ/ση Κερκύρας. Στη Λευκάδα η Βενετία διόριζε δύο Προνοπιάς. Ο ένας εκαλείτο τακτικός με τριετή θητεία και ως καθήκον είχε την επιστάσια και τη Δ/ση της Πρέβεζας και Βόνιτσας και διαχειριζέτο τις πολιτικές, οικονομικές, στρατιωτικές και ναυτικές υποθέσεις της Λευκάδος και των ειρηνόμένων πόλεων και ο άλλος ο τακτικός επί διετή θητεία είχε ως αποστολή να δικάζει τις μεταξύ των πολιτών διαφορές. Οι διαφορές των πολιτών της Πρεβέζης και Βονίτσας με αλλοδαπούς υπήγοντο εις τη δικαιοδοσία του εκτάκτου Προνοπή και τούτο προφανώς για αμερόληπτη κρίση.

Οι αποφάσεις αμφοτέρων δεν ήσαν τελεσίδικες αλλά εφεσιβάλλοντο τις τα Δικαστήρια της Κέρκυρας.

Ύστερα από χρόνια μετά τη συνθήκη του Πασάροβιτς, η Πρέβεζα το 1740 με έκκλησή της προς το Δόγη της Βενετίας ζήτησε και αυτή "αυτονομία", δηλαδή να αυτοκυβερνάται όπως η Πάργα. Το αυτό ασφαλώς έπραξε και η Βόνιτσα.

Η Βενετία με πράξη της παρεχώρησε τα πιο κάτω προνόμια όπως αυτά προέκυψαν από το κρατικό αρχείο της Βενετίας, το οποίο ηρέυνησε ο ιστοριοδίφης Κων/νος Δ. Μέρτζος.

Η Έκκλησις των Πρεβεζάνων προς το Δόγη

Γαληνότητα Πρίγκηψ

“Η χώρα και το κάστρο της Πρέβεζας αναπέμπουν ακαταπαύστως εις τους ουρανούς χιλίους ύμνους δόξης και γηθοσύνης διά το μέγαν και υψηλόν ευεργέτημα που

της παρεχωρήθη με το να έγιναν υπήκοοι της λατρευτής ταύτης επικρατείας.

Όμως οι κάτοικοι που ευρίσκοντο να έχουν εις τα σύνορα το κράτος των βαρβάρων είναι συνεχώς άγρυπνοι και εκθέτουν κάθε στιγμή εις κίνδυνο την ζωήν και τα υπάρχοντά των, θέλοντας να παραμείνουν υπήκοοι της προσφιλεστάτης Ενετικής Δημοκρατίας. Καίτοι η Διοίκσις είναι ανεξίκανος και λαοφικής, εν τούτοις ο πληθυσμός υφίσταται ενίοτε επιβαρύνσεις εξ αιτίας της κακής συμπεριφοράς μερικών κακοποιών, ως εκ τούτου δε αναγκάζονται οι ατυχείς υπήκοοι εις παρομίας περιπτώσεις, να προσφεύγουν εις τους πόδας του Πρίγκηπος ή εις τους Δημοσίους αντιπροσώπους προς ανακούφισίν των. Αι προσφυγαί αυταί δε, γίνονται από ολόκληρον το κοινό καθόσον ήθελεν εγκρίνη η Υμετέρα Γαληνότης.

Το σώμα τούτο των οικογενειών να δύναται να εκλέγη κατ' έτος τους Συνδίκους, τους Υγειονομικούς Επιθεωρητάς και τους Προϊσταμένους επί των τροφίμων.

Πάντα ταύτα τα αξιώματα έχει το δικαίωμα να τα εκλέγη και η γειτονική κοινότης της Αγίας Μαύρας. Οι ούτως εκλεγόμενοι από το Συμβούλιον να δύνανται να αναλαμβάνουν την υπεράσπισιν των κοινοτικών συμφερόντων εις κάθε περίπτωσιν, να έχουν το δικαίωμα να προφυλάσσουν τον τόπον από τα φάσματα της πείνης και επιδημίας και να υπερασπίζουν την Κοινότητα από οιανδήποτε βουλήν κακών ανθρώπων.

Επειδή η αιτούμενη χάρις είναι δι' εμάς μεγάλη παρηγοριά, τιμητική διάκρισις για την πατρίδα των ημών των πιστοτάτων υπηκόων απολύτως δε ευεργέτην εις την δυστυχήν κατάστασίν μας, ελπίζουμε ότι θα εισακουσθή και θα γίνη δεκτή η ταπεινοτάτη αυτή έκκλησίς μας και ούτω θα αυξηθή ο σεβασμός μας, θα ενισχυθή η στερεά απόφασίς μας να ζήσωμεν και να αποθάνωμεν υπήκοοι ευπειθέστατοι της Γαληνοτάτης ταύτης Δημοκρατίας. Ευχαριστούμεν”.

1740 23 Αυγούστου

Να διαβιρασθή εις τους Σαβίους της μιας και της άλλης Χειρός (β)

Οι Σύμβουλοι

Θωμάς Μοροζίνι, Γιάκομο Κβάλλι, Τζονάν Τιεπόλο,
Αντώνιος Σαβορτής, Γάσπαρο Δολφίν, Πέτρος Κουερίνι,

Τη αυτή ημέρα

Να μας πληροφορήση ο Γενικός κατά Θάλασσαν Προβλεπής
Δέσμη 992 - Γερουσία κατά Θάλασσα (SENATO MAR)

Ο Γενικός κατά θάλασσα Προβλεπής Αντώνιος Λορεδάν, απαντώντας στην ως άνω διαταγή γράφει εις το Δόγη:

“Ζάκυνθος 3 Οκτωβρίου 1740” ... Το Φρούριο και η τοποθεσία Πρεβέζης που δεσπόζουν της εισόδου του Κόλπου της Άρτας αξίζει δικαίως της Δημοσίας προστα-

σίας. Ευθύς μετά την απόκτησίν της ο εξοχώτατος αείμνηστος Καπιτάν Τζενεράλ Πιζάνι είχε αναγνωρίσει την σπουδαιότητα της στρατηγικής της θέσεως την οποία έπρεπε να κρατήσει οπωσδήποτε η Δημοκρατία. Καθόλου διαφορετική η γνώμη μου σήμερα οπότε διατάσσομαι, εις εκτέλεσιν διαταγής της Εξοχωτάτης Γερουσίας, να δώσω πληροφορίας επί του αιτήματος που επέβαλαν εκείνοι οι κάτοικοι. Ούτοι νυξήθηκαν αριθμητικώς, έχουν διευθύνοντας, εξαιρέσει των δημογερόντων οι οποίοι αυτοβούλως εις διάφορα ζητήματα ενδιαφέροντα το κοινόν, πλην η παρέμβασίς των δημιουργεί σύγχυσιν. Αυτός είναι ο λόγος δια τον οποίον οι κάτοικοι έλαβον απόφασιν να προσπέσουν εις τους πόδας της Υμετέρας Γαληνότητος και να εκλιπαρήσουν όπως τοις επιτραπή να σχηματίσουν Κοινότητα την οποία θα απαρτίζουν αι καλλίτεροι οικογένειαι.

Τοιούτο τρόπος είναι βέβαιοι ότι θα συσταθή μια τάξις εις την καλήν διοίκησιν δια της εκλογής των αξιωματούχων του Κοινοτικού Συμβουλίου. Οι λόγοι που συνηγορούν υπέρ της αποδοχής της αιτήσεώς των δεν είναι διαφορετικοί από κείνους που παρώθησαν εις άλλους καιρούς την Εξοχωτάτη Γερουσία όπως παραχωρήση τα αυτά προνόμια εις διαφόρους πόλεις του Μορέως. Το αυτό συνέβει και με την Αγίαν Μαύραν που ανεγνωρίσθη ως Κοινότης άμα τη καταλήψει της. Ούτω και από την συσταθησομένην Κοινότητα Πρεβέζης θα εκλεγούν οι αξιωματούχοι που θα φροντίζουν για τα συμφέροντά της ήτοι οι Σύндικοι, οι Δικασταί, οι Αγορανόμοι, οι Υγειονομικοί και οι Υποτακτικοί τούτων και θα είναι όλοι Δημόσιοι άνθρωποι αναγνωρισμένοι και όχι αυτόβουλοι ιδιωτικοί μεσάζοντες.

“ Από την απογραφή που μου έστειλε ο εκεί Προβλεπτής προκύπτει ότι αι οικογένειαι Πρεβέζης είναι 200 και αι ψυχαί 900. Είναι όλοι γηγενείς. Δεν περιλαμβάνονται εις τον αριθμόν αυτόν οι εξ’ άλλων μερών προσελθόντες οι οποίοι ανεγείρουν σπίτια λιθόκτιστα και σχημάτισαν εν προάσιον με αρκετόν πληθυσμόν και το οποίο κείται εις ωραίαν θέσιν εις την είσοδον του Κόλπου.

Νομίζω ότι πρέπει να γίνη αποδεκτή η έκκλησίς των διότι θα καταστούν ούτω πλέον αφοσιωμένοι οι υπήκοοι εκείνοι εις το δημόσιον όνομα, και ότι πρέπει να αναλάβουν υπευθύνως την φύλαξιν των συνόρων από επιδρομάς κακοποιών και να παρεμποδίσουν την εισχώρησιν άλλων οικογενειών από την Οθωμανικήν επικράτειαν, πράγμα δια το οποίον πολλάκις διεμαρτυρήθησαν οι Οθωμανοί Διοικηταί. Η συνεργασία αφετέρου, των εκλεγνησομένων αξιωματούχων μετά του εκεί Προβλεπού, θα συντελέση πάρα πολύ εις την ησυχίαν και ασφάλειαν του τόπου...”

Άμα τη λήψει της ως άνω απαντήσεως του Γενικού κατά Θάλασσα Προβλεπού, συνήλθεν η Γερουσία και εξέδωκε το κάτωθι ψήφισμα (κατάστιχον 206 φύλλον 159) 31 Δεκέμβριος 1740.

Προς το Γενικό κατά Θάλασσα Προβλεπή.

“ Αι υμέτεραι ένορκοι διαβεβαιώσεις της 3ης παρελθόντος Οκτωβρίου χαρακτηρί-

ζουν ως λογικές τας απήσεις που υπέβαλον εις την ημετέραν αυθεντία δια των αντιπροσώπων των οι κάτοικοι Πρεβέζης. Εξαιρούνται ούτοι να γίνουν ανεγνωρισμένη Κοινότης και επειδή διαβλέπουμε ότι θα προκύψουν πολλά γενικά ωφέλη η δε Γερουσία είναι διατεθειμένη να αποδεχθή το αίτημά των, επιφορτίζει υμάς όπως λάβητε την επιβαλλομένην αποφάσιν και διατυπώσετε τους όρους υφ' ους θα καταστή Κοινότης η Πρέβεζα και θα αυτοδιοικηται εν πλήρει τάξει, ως τούτο γίνεται και αλλαχού και ειδικώς ως προς το σπουδαίον ζήτημα της φυλάξεως των συνόρων”.

Κανονισμού ...”.

“ Ημείς Αντώνιος Λορεδάν, Γενικός κατά Θάλασσαν Προβλεπής της Γαληνοτάτης της Δημοκρατίας της Βενετίας.”

“ Λαβόντες υπ' όψιν το θέσπισμα της Εξοχωτάτης Γερουσίας υπό χρονολογία 31 Δεκεμβρίου 1740 κλπ. κλπ.

Αποφασίζομεν

1. Εξετάσαντες τας οικογενείας που κατοικούν εις Πρέβεζαν εκ των οποίων μέρος μεν ευρέθη εκεί κατά την κατάληψιν της πόλεως υπό του αιμνήστου στρατηγού Ανδρέα Πιζάνη, Ιππότου, Καπιτάν Τζαναρέλ Ντι Μαρ, άλλο δε μέρος δοθέν από την Κρήτην, τον Μορέα και αλλαχόθεν - παλαιοί αφοσιωμένοι υπήκοοι της Γαληνοτάτης Δημοκρατίας - Προτιμήσαμε από τας μεν και από τας δε καλλιτέρας οικογενείας τας οποίας εθεωρήσαμε αξίας όπως εγγραφούν ως μέλη του Κοινοτικού Συμβουλίου.

(Έπεται ο κατάλογος των οικογενειών)

2. Καθορισθέντος ούτω του αριθμού των οικογενειών των αποτελουσών την Κοινότητα, αυτάι θα απαλλάσσονται από τας αγγαρίας, αι οποίαι δεν αρμόζουν εις τα Κοινοτικά μέλη. Προσθήκη άλλων οικογενειών εις το Συμβούλιο δεν δύναται να γίνη παρά των μελών, χωρίς προηγουμένην έγκρισιν του Γενικού κατά Θάλασσαν Προβλεπού και των Γενικών Προβλεπών των Νήσων που εναλλάσσονται εις το αξίωμα.

Εις αυτούς και μόνον επαφίεται η κρίσις αν και κατά πόσον θα τυγχάνουν τοιαύτης τιμής αι προταθησόμεναι οικογένειαι και οι ίδιοι θα αποφασίζουν την είσοδόν των εις το Κοινοτικό σώμα.

3. Το ούτως εκλεγνόμενον Συμβούλιον θα συνέρχεται παρουσία, πάντοτε του ευγενούς τακτικού Προβλεπού και διαδόχων του εν Πρεβέζη, ως επίσης και παρουσία του εκτάκτου Προβλεπού του εδρεύοντος εν Αγία Μαύρα εις ην περίπτωσιν ήθελεν ευρεθή εν Πρεβέζη και θα συνέρχεται εντός μιας ευρυχώρου και καταλλήλου οικίας εις το προάστιον, κάτωθι του κάστρου, η οποία θα ανεγερθή δαπάναις της Κοινότητος.

4. Δίδεται το δικαίωμα εις το Κοινοτικόν σώμα να εκλέγη τρεις Συνδίκους - ως τούτο γίνεται και εις άλλας Κοινότητας - οι οποίοι θα φροντίζουν δια τα συμφέροντα του Κοινού με πάσαν προσοχήν και ακρίβειαν που απαιτούν αι διάφοραι υποθέσεις και θα μεριμνούν δια παν ότι ήθελε παρουσιασθή αφορόν Δημοσίαν Υπηρεσίαν.

Επιβάλλεται εις αυτούς η ρητή υποχρέωσις να επαγρυπνούν ώστε να μην εισέρχονται επ' ουδενί λόγω, φανερά ή κρυφά, νέαι οικογένεια συμφώνως με την απαγορευτικήν προκήρυξιν του Εξοχωτάτου Γενικού Προβλεπτού κατά Θάλασσαν, Ερίτσο, και εν η περιπτώσει ήθελεν εισχωρήση εις το έδαφος της Πρεβέζης οικογένεια τις, να ειδοποιήται αμέσως ο τακτικός Προβλεπτής ίνα φροντίζη δια την άμεσον απέλασίν της έξω των συνόρων.

Ταυτοχρόνως να δίδεται είδησις και εις τον έκτακτον Προβλεπτήν.

Επί πλέον δε, κατά διμηνίαν οι Σύндικοι οφείλουν να συντάσσουν ένορκον βεβαίωσιν περί της εν γένει καταστάσεως της χώρας, περιγράφοντες τα κατά τους δύο τούτους μήνας διάφορα συμβάντα και να την υποβάλλουν εις τον Γενικόν κατά Θάλασσαν Προβλεπτήν.

Και τούτο θα κάμνουν μέχρις ότου λήξη η θητεία των. Εν εναντία περιπτώσει, θα είναι ούτοι μόνοι υπεύθυνοι ενδεχομένων αποπημάτων, ζημιών και αταξιών και οι υπεύθυνοι θα υποστούν τας δεούσας κυρώσεις παρά της Ανωτάτης κατά Θάλασσαν Αρχής.

5. Επιτρέπεται ομοίως εις το Συμβούλιον να εκλέγη τρεις Δικαστάς οι οποίοι θα δικάζουν τας μεταξύ των κατοίκων διαφοράς μέχρι ποσού των 15 ρεαλίων ως καθορίσθη και δια την Αγίαν Μαύραν, αι δε αποφάσεις των θα εφεσιβάλλωνται εις το δικαστήριον του τακτικού Προβλεπτού.

6. Το Συμβούλιο θα δύναται να εκλέγη ένα Γραμματέα όστις θα συντάση τις αποφάσεις των Συνδίκων και άλλας ενδεχομένας Πράξεις των ιδίων.

7. Το Συμβούλιο θα εκλέγη δύο εντίμους εκτιμητάς οι οποίοι θα έχουν το δικαίωμα να διατιμώσι πάντα τα τρόφιμα ως και τα κρασιά που θα εισάγωνται εις το Προάστιον και θα έχουν ως ανταμοιβήν της υπηρεσίας των εκείνο που λαμβάνουν και άλλοι εκτιμηταί των άλλων Κοινοτήτων των Νήσων. Εάν ήθελον αποκαλυφθή παραβάσεις, οφείλουν αμέσως να υποβάλλουν λεπτομερή έκθεσιν εις την Γραμματείαν του ευγενούς Προβλεπτού όστις και θα επιβάλη τας αναγκαίας κυρώσεις.

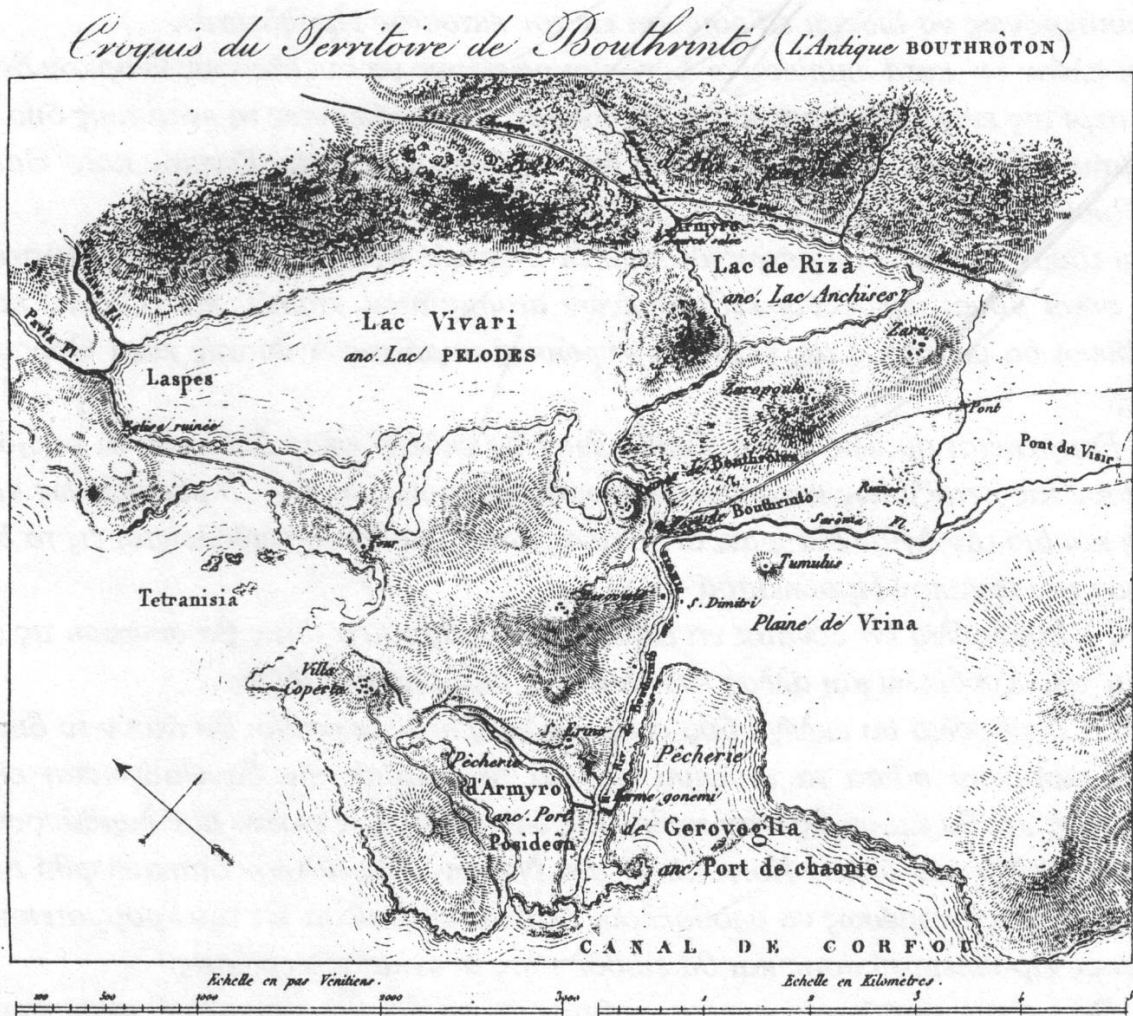
8. Θα εκλέγη ωσαύτως τρεις υγειονόμους οι οποίοι θα φροντίζουν αγρύπνως εις την εξασφάλισιν της υγείας, αν δε ήθελεν εμφανισθή έκτακτον τι συμβάν οφείλουν να αναφέρουν αμέσως εις τον ευγενήν Προβλεπτήν ίνα λαμβάνη τα κατάλληλα μέτρα.

Και επειδή από την εξοχωτάτην αρχήν των προέδρων εν Βενετία εδόθη διαταγή και ανετέθη ήδη το αξίωμα του Καγκελλαρίου του Γραφείου της Υγείας εις τον κύριον Αντώνιον Κοσονλάτον, οφείλουν να τον διατηρήσουν εις την θέσιν του, μέχρι νεωτέρας αποφάσεως της Εξοχωτάτης Γερουσίας. Ως προς δε το ζήτημα του Υγειονομικού Καταστήματος θα τοις παραχωρηθή κατάλληλον οικόπεδον δια την ανέγερσίν του.

9. Επιτρέπεται ομοίως εις το Κοινοτικόν σώμα να εκλέγη δύο δικαστάς - εκτιμητάς των αγροζημιών που ήθελον προξενηθή από χονδρά και μικρά ζώα.

Ούτος δεν θα δύναται να την αρνηθή.

Επιτρέπεται τόσον εις τα μέλη του Συμβουλίου της Κοινοτήτος όσον και στους λοι-

Χάρτης της περιοχής Βουθρωτού του 19ου αιώνα.
(Από το αρχείο του Νίκου Δ. Καράμπελα.)

πούς κατοίκους η χρήση των πυροβόλων όπλων ίνα εξασκούνται εις την χρήση τούτων και ώσιν έτοιμοι εις κάθε περίστασιν.

Η παρούσα θα καταγραφή εις τα βιβλία της Γραμματείας του Εξοχωτάτου εκτάκτου Προβλεπού και του τακτικού Προβλεπού Πρεβέζης δια την ακριβήν ψήφισιν και εκτέλεσιν”.

Τα παραπάνω στοιχεία ως εξάγονται από τα Αρχεία της Βενετίας ευρισκόμενα στοιχεία, είναι πολύ ενδιαφέροντα και πολύτιμα δια την ιστορία της Βενετοκρατίας εις τις πόλεις της ΚΟΝΤΙΝΕΝΤΕ είχαν το δικαίωμα:

α) Να εκλέγουν τους Συνδίκους οι οποίοι ευρίσκοντο σε συνεχή επαφή με τον Προβλεπή.

β) Να εκλέγουν τρεις δικαστές.

γ) Να εκλέγουν τρεις Αγορανόμους.

δ) Να εκλέγουν τρεις Υγειονόμους.

ε) Να εκλέγουν τρεις Εκτιμητάς των Αγροζημιών Αγροφυλάκων, οι οποίοι ως συνεισότη πολίτες ερύθμιζαν και επέλυναν τις διαφορές μεταξύ των κατοίκων των πόλεων αυτών χωρίς καμμία ανάμειξη των κυρίαρχων Βενετσιάνων.

Και να σκεφθεί κανείς ότι τον καιρό εκείνο η Πρέβεζα με την περιοχή της αριθμούσε περί τους 3000 κατοίκους.

Δεν ηδυνήθημεν και τούτο ελλείψει γραπών στοιχείων, να εξακριβώσουμε αν και στην Πρέβεζα όπως και στην Πάργα κατά τη Γαλλοκρατία 1797-1798 συνέστησε και η Πρέβεζα Δικαστήριο Τζηβίλ δηλονότι από την Ιταλική λέξη Τσιβίλ (αστικό) ή κριτήριο της Ινστάντζας (ενοστάσεως) ή πρώτης αναφοράς ή απαιτήσεως το οποίο εις την Πάργα συναντάται και μονομελές και τριμελές, εδίκασε και απεφαινετο επί διαφορών αστικής φύσεως. Στο αρχείο Πάργας εύρηται αναφορές - μηνύσεις και αποφάσεις του, το οποίο μετά την αυτονομία της το 1800 και εντεύθεν εις την Πάργα λειτουργούσε ως Δικανικό κριτήριο της Πρώτης Ινστάντζας ή αγωγής ή απαιτήσεως. Αντιθέτως στην Πρέβεζα και μετά την αυτονόμησή της το 1800 και έκτοτε το συναντούμε ως κριτήριο Τζηβίλ (αστικό) της πρώτης αναφοράς ή απαιτήσεως κατά το οποίο ο ευγενής και σεβάσμιος κριτής τα πάντα καλώς σκεπτόμενος εν Χριστού ονόματι απεφάσισε περί της διαφοράς ή ο έντιμος κριτής Τζεβίλ Σουμέριος εκ της Ιταλικής Σομάριο (συνοπτικός), επικαλούμενος το όνομα του Ιησού Χριστού έκρινε τη διαφορά.

Δια την παρούσα εργασία μόνη πηγή είναι ως προτάσσεται το θέσπισμα της εξοχωτάτης Βενετσιάνικης Γερουσίας υπό χρονολογίαν 3 Δεκεμβρίου 1740.

Για την εν συνεχεία εργασία ή δια τη δικαιοσύνη εις την Πρέβεζα μετά το 1800 ως πηγές είναι:

1. Η συνθήκη της 21ης Μαρτίου 1800. Της συνθήκης αυτής τα μεν άρθρα 1-7 αναφέρονται εις την επάνησο πολυεπεία, τα δε 8-10 καθορίζουν την έκταση των προνομίων των Ηπειρωτικών πόλεων.

(ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ)

Το άρθρο 8ο της συνθήκης της 21ης Μαρτίου 1800 έχει:

“Οι θέσεις της Πρέβεζας, Πάργας, Βόνιτσας και Βουθρωτού που βρίσκονται πάνω στην Ήπειρο και είναι αποχωρισμένες από τη Βενετία και είναι παρακείμενες στην Αλβανία θα προσαρτηθούν με τις κτήσεις των στο κράτος της Υψηλής Πύλης και θα της ανήκουν εις το μέλλον.

Όμως όλοι οι κάτοικοι αυτής της χώρας, διακηρύττουν χωρίς εξαιρέσεις τη Χριστιανική Θρησκεία, τα προνόμια που αναφέρονται στη Θρησκεία και στη Διοίκηση τη δικαιοσύνη που ισχύουν στην ηγεμονία της Μολδαβίας και Βλαχίας, όπου βασιλεύει επίσης η Χριστιανική θρησκεία, θα διαφυλαχθούν από τους κατοίκους της ίδιας χώρας. Κατά τον ίδιο τρόπο οι συνήθειες που αναφέρονται εις τις αστικές και ποινικές διαδικασίες, στη φύση των ιδιοκτησιών και στη τάξη των κληρονομικών διαδοχών δε θα αλλάξουν. Θα συνεχίσει να είναι απαγορευμένο μέρος για τους Μουσουλμάνους να έχουν ιδιοκτησία σ’ αυτή τη χώρα, σύμφωνα μ’ αυτό που τηρείται στις ηγεμονίες της Μολδαβίας και Βλαχίας.

Αλλά όπως αυτές οι χώρες ανήκουν στην ολοκληρωτική κατοχή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας υπάρχει το δικαίωμα να εγκατασταθεί Διοικητής που θα πρέπει οπωσδήποτε να είναι Μουσουλμάνος.

Και όπως ένας μεγάλος αριθμός υπηκόων του κράτους της Επτανήσου κατέχουν ιδιοκτησίες στη χώρα αυτή, η Υψηλή Πύλη υπόσχεται από αυτή τη στιγμή να ορίσει το βαθμό του προειρημένου διοικητή, τη φύση και τα δικαιώματα των καθηκόντων του, όπως και την έδρα του”.

Άρθρο 9ο: *“Η Υψηλή Πύλη υπόσχεται παν το σχετιζόμενον εις την θρησκείαν λατρείαν των Ραγιαδών της ρηθείσης περιχώρου, θέλει διαιρείται και διακρατείται εις την αυτήν κατάσταση, ην αν έχει μέχρι τώρα. Συνεπώς θα έχουν την άδειαν ολόκληρον του να ανακαινίζωσι τις εκκλησίες των και να κατασκευάζουν νέες και να σημαίνουν τους κώδωνες αυτών ακούγοντας.”*

Η συνθήκη της 21ης Μαρτίου 1800 κανονίζει την ίδια στιγμή εκτός της τύχης των μικρών αυτών πόλεων κ.τ.λ αλλά και τη Διοίκηση τοπικών υποθέσεων όσον αφορά το θρήσκευμα και την απονομή της δικαιοσύνης κ.τ.λ.

2. Το φερμάνι της 21ης Απριλίου 1800, το οποίο ορίζει τα κατά την εκτέλεση της ανωτέρω συνθήκης κ.τ.λ. και έχει ως εξής:

“Μόλον τούτο από τους ρηθέντες τέσσαρας τόπους η περιοχή της Πρεβέζης με το να ήταν απ’ αρχής ένας τόπος κατοικημένος από δώδεκα χιλιάδας ψυχάς και εξ’ αιτίας του πολέμου και ανακατωμάτων με το να έφυγον οι κάτοικοι και διεσκορπίσθησαν εις τα πέριξ εδώ και εκεί, και οι άλλοι τόποι ομοίως με το να ενωχλήθησαν οπωσούν και αυτοί, δια να ανακαλεσθή η αρχαία ευνομία και ειρήνη εις αυτά τα ρηθέντα μέρη, ούσης αναγκαίας της φυλάξεως και περιθάψεως τόσον προς εκείνους όπου το

γε έχον ευρίσκονται κατοικούντες, όσον και προς όσους διεσκορπίσθησαν εις τα περίξ και τώρα θέλουν να έλθωσι και να αποκατασταθούν καθ' ένας εις τον τόπον του, η Βασιλεία μου κατά την έμφυτον ευμένειαν και έλεος και ιδίωμα όπου έχει εις το να περιθάλλη τους υποκειμένους της Ραγιάδας, και μάλιστα τοιούτων μερών όπου νεωστί εμπήκαν εις την Βασιλικήν εξουσίαν, με τα να κρίνωμεν αναγκαία την περίθαλψιν προς τους κατοίκους αυτών των ρηθέντων τεσσάρων τόπων και την φύλαξιν από κάθε αδικίαν και από την πλέον παραμικρά ενόχλησιν, και με το να είναι Αυτοκρατορική θέλησίς μου δια να είναι αυτοί οι τόποι υπό την Βασιλικήν μου σκιάν και φύλαξιν, καθώς και τα επίλοιπα μέρη της πεφυλαγμένης υψηλής επικράτειάς μου δια τούτο από της ογδός του μηνός Ζιλκαδέ του 1214 έτους, οι Ραγιάδες αυτών των ειρημένων τεσσάρων τόπων θέλει έχον ασυδοσίαν παντελή δια δύο ολοκλήρους χρόνους και μέχρι της συμπλήρώσεως αυτών των δύο χρόνων δεν έχει να γίνη καμμία απαίτησις δια καμιάς λογής δόσιμον εκτός της δεκάτης Δουγάνας και Βιβαρίων, όπου αυτά δεν είναι συνήθεια να εμβαίνουν εις ασυδοσίαν, και εις καιρόν όπου αυτά τα τρία εισοδήματα πρέπει να παρθούν δια να γίνη εις αυτούς τους Ραγιάδας ένα ξεχωριστόν μου έλεος και δια να επαυξηνηθή προς παρηγορίαν των η βασιλική μου χάρις τοις εχαρίσθη και το εισόδημα κατ' έτος της δεκάτης εις αυτούς τους Ραγιάδας ένα ξεχωριστόν μου έλεος και να επαυξηνηθή προς παρηγορίαν των η βασιλική μου χάρις τοις εχαρίσθη και το εισόδημα κατ' έτος της δεκάτης εις αυτούς τους δύο χρόνους της ασυδοσίας των και μόνον το εισόδημα των Βιβαρίων και της Δουγάνας έχει να συνάξη ο ρηθείς Βοεβόδας από πρώτης (1ης) Μαρτίου 1214 έτους και απ' ότι ήτο συνηθισμένον να μην ημπορή να πάρη περισσότερον. Οι κάτοικοι αυτών των τεσσάρων τόπων με το να είναι κατά την θρησκείαν Χριστιανοί, θέλουν έχει ελευθέραν την ενεργειαν εις τα όλα της πίστεώς των, ομοίως και εις τα έθιμα και νόμους και κρίσεις των ότι λογής έως τώρα έφθασαν να είναι συνηθισμένοι, ούτω και εις το εξής απαραλλάκτως δια να ενεργώνται είναι βασιλική μου άδεια και θέλησις δια την ανακαίνησιν και διόρθωσιν των παλαιών εκκλησιών των και δι' οικοδομήν νέων εκκλησιών, και δια το βάρεμα των Καμπανών και δια κάθε τι άλλο συνηθισμένον εις την θρησκείαν των να μην έχουν καμιάς λογής εμπόδιον ή ενόχλησιν, και δια να μην ημπορεί δια τοιαύτην πρόφασιν, ο ρηθείς Βοεβόδας να λάβη μήτε οβολόν αλλ' ούτε άλλον τινά να αφήση να τους πάρει τίποτε.

Και καθώς εις τα άλλα μέρη της πεφυλαγμένης μου βασιλικής επικρατείας όπου οι κάτοικοι είναι όλοι Χριστιανοί, με το να μην είναι πρόπον να κατοικούν και Τούρκοι με τας φαμελίας και να γίνωνται εντόπιοι.

Από τους κατοίκους της Ρεμπούμπλικας των Επανήσων υποτελούς της βασιλείας μου όσοι έφθασαν να έχουν υποστατικά εις αυτούς τους ρηθέντας τέσσαρας τόπους, με το να είναι πάντη απηγορευμένον δια να τα πωλήση εις κανένα ξένον δηλαδή άλλης επικρατείας άνθρωπον, με το να ξενιτεύωνται με τούτον τον τρόπον οι κάτοικοι, δια τούτο αν τις λάβη χρείαν δια να πωλήση κανένα του Μούλκι, να το πωλή με τιμήν όπου αξίζει ή προς τους κατοίκους αυτών των τεσσάρων τόπων, ή προς τους

κατοίκους των επανήσων της υποτελούς της βασιλείας μου Ρεπούμπλικας και όχι εις κανέναν άλλον ξένης επικρατείας άνθρωπον, γενομένης περί τούτου πάντοτε προσοχής. Αι κάθε είδους αγωγαί και κληρονομικαί διαφοραί ομοίως και περί υποστατικών, να θεωρώνται φιλοδικαίως κατά τους παλαιούς των νόμους και αρχαίας συνθηθείας των και αν ακολουθήση διαφορά κανενός Τούρκου με Ραγιά αυτών των τεσσάρων τόπων να τους διακρίνη κατά το δίκαιον ο Βοεβόδας, και αν συμβή όπου να μην ημπορέση να τους ξεχωρίση να τους διορίζη εις τον Καδίν όπου ήθελε τύχη πλησιέστερος να θεωρήται η διαφορά των καθώς είναι το δίκαιον και τέλος πάντων δια να είναι οι ρηθέντες Ραγιάδες κατά πάντα τρόπον εις περίθαλψιν και φύλαξιν με το να έγινε χρεία να διορισθή εξεπίτηδες ένας πληρεξούσιος Βοεβόδας εσύ ο ρηθείς Καπουτσίμπασης ο μεταξύ των ομοίων σου άξιος και επιίδειος με το να εκλεχθής από μέρους μου βασιλικά κτήματα των ειρημένων τεσσάρων τόπων με τα περίξ αυτών θέλεις δώσει την διόρθωσιν αυτών και την αποκατάστασιν των κατοίκων εις τα ίδια των, φροντίζων και δια την κατά πάντα τρόπον περίθαλψίν των και διαφύλαξίν των, ότι τούτο είναι διορισμένον και εξεδικασμένον εις εσέ.

Και κατά το εκδοθέν βασιλικό μου Χάπι Χουμαγιούν επάνω εις την αναφοράν που ομοί επρόσφερεν ο νυν μέγας Τεφτερτάρης των Βασιλικών μου Ιράτι τσεντιπιού το κλέος των ομοίων του Χατσή Ιμπραήμ εφέντης, ούτινος η δόξα είη διαιωνίζουσα, εξεδόθη και ο παρών μου υψηλός ορισμός περιεκτικός των όσων ανήκουν εις το Μεμουριέτι μου κι εδόθη εις χείρα σου.

Όθεν κατά την επιστασίαν σου φθάνων συν θεώ εις αυτά τα μέρη εσύ, να καθίσης εις την Πρέβεζαν και την Βόνιτσαν, Πάργαν και Βουθρωτόν να διορίσης πιστούς σου ανθρώπους και αν ίσως από τα περίξ τίποτε κακοποιοί ήθελον ενοχλή αυτά τα μέρη, δια να τους εμποδίση από του να ενοχλούν, να εκλέξης εμπιστευμένους ανθρώπους όσους καταλάβεις ότι εξαρκούν εις το να φυλάγουν αυτούς από τας επιδρομάς των κακών και αυτούς να μεταχειρισθής εις μένουν και τα δύο αυτά καθώς ευρέθησαν από μιας αρχής και εις το ολόκληρον αυτό διάστημα των δυό χρόνων της ασυδοσίας να προσέχης να μην τους ενοχλήσης με κανένα είδος δοσίματος αλλά ούτε δεκατίαν να μην τους ζητήσης κατά τον τρόπον, ότι όσα μέρη είναι μούλκια μου βασιλικά είναι συνηθισμένον απο μιας αρχής να είναι σερπέσικα και ελεύθερα και οι Βεζυράδες και Πασσάδες και Μουσελίμηδες και Βοϊβοδάδες και κάθε λογής εξουσιασταί να μην ημπορούν να ανακατώνονται και να ενοχλούν με το να είναι τούτο εν από τα συνηθισμένα άρθρα των προνομίων όπου έχουν οι τοιούτοι τόποι, όσοι από τους Βεζυράδες και Πασσάδες και λοιπούς εξουσιαστές γειπνιάζουν εις τους τοιούτους τόπους όπου είναι Βασιλικά μου Ιμλιάκια εναντίον του ρηθέντος άρθρου να μην ημπορούν να ανακατωθούν ούτε εις τα σύνορα, ούτε εις το να ενοχλούν κατ' ουδένα τρόπον τους Ραγιάδες, και μάλλιστα και αυτά τα τέσσαρα μέρη όπου είναι νέα μου κτήματα, να είναι μακράν από του να ενοχλήσουν και να βλάψουν τίποτε.

Και συ ο Βοεβόδας δι' όποιον γράψεις και να φανερώσης πως είναι ευχαριστημένος ομοίως και δι' όποιον κάμεις αγωγήν θέλει γίνεται μουσαδές εις τα γραφόμενά

σου με το να συμβάλη τούτο εις την πουχίαν και διόρθωσιν αυτών των τόπων και εναντίον τούτων όποιος ήθελε τολμήση και κινηθή να προξενήση καμιάς λογής ενόχλησιν και μας γενή γνωστόν από μέρους σου, και χωρίς έλεος θέλει παιδευθή με κεφαλικήν τιμωρίαν και πρώτον να πασχίζης με γράμματά σου τους τοιούτους όπου ενόχλούν και όταν δεν υπακούουν και δεν τραβούν χέρι όπου να πειράζουν, τότε όποιοι και αν είναι οι τοιούτοι να μας τους φανερώνης με το όνομά των, και κατά πάντα τρόπον να προσέχης τους κατοίκους αυτών των τόπων από τας ορμάς των κακοποιών και να τους φυλάγης και αν κανένας από αυτούς τους κακοποιούς ήθελε καταφύγη εις κανένα από τα νησιά της ειρημένης Ρεπούμπλικας υποτελούς της κραταιάς Βασιλείας μου δια να φυλαχθή εκεί και να γλυτώση την ζωήν του, ενώ είναι ανάγκη οι τοιούτοι να παιδεύονται για παράδειγμα των άλλων, να γράφης προς την ρηθείσαν Ρεπούμπλικαν και τον ζητής και να τον παίρνης.

Τέλος πάντων να επιμεληθής δια να ελκύσης τους Ραγιάδες όπου είναι σκορπισμένοι και να τους φέρης εις τους τόπους των προσέχων δια να είναι φυλαγμένοι και να ζουν με άνεσιν, όπου εντός ολίγου να κατοικηθώσιν οι ρηθέντες τόποι και να ευτυχίσουν και εις τούτο να επιμεληθής και να καταβάλης κάθε προθυμίαν σου.

Και εναντίον της ιεράς μου προσταγής για να μη ήθελε γίνη κανένα κίνημα, εξεδόθη ο παρών υψηλός μου Ορισμός, και επρόσταξα όπου φθάνων με αυτήν την ιεράν μου απόφασιν κατά ταύτα τα γεγραμμένα κεφάλαια και κατά την περίληψιν του υψηλού μου Ορισμού να είναι όλα τα κινήματά μου, έτσι να ηξεύρης δίδων πίστιν εις το ιερό μου σημείον.”

3. Το αρχείο της Συμπολιτείας το οποίο απόκειται εις το αρχείο της Μητροπόλεως Νικοπόλεως και Πρεβέζης το οποίο σύγκειται εκ κωδίκων (βιβλίων και μόνο) εις τα οποία είναι καταχωρημένες πράξεις της Διοικήσεως και όχι έγγραφο - αναφορές ή επιστολές κ.τ.λ και από το αρχείο της Πάργας το οποίο είναι πίο πλούσιο σε έγγραφα του της Πρεβέζης και το οποίο απόκειται εις το ιστορικό αρχείο Κερκύρας.

Το πάθος και η λαχτάρα των ανθρώπων αυτών όσον αφορά την απονομή της Δικαιοσύνης ήταν το κάτι άλλο.

α) Με θέσπισμα των της 23ης Μαρτίου 1802 εξουσιοδότησαν την Προεδρία να επιτηρεί τη διαχείριση όλων των τοπικών Δικαστηρίων και

β) Με όμοιο θέσπισμα του 1803 εξουσιοδοτούν την Προεδρία όταν εντοπίζει κατάχρηση του Νόμου να τιμωρεί τον παραβάτη Δικαστή (βιβλίο 21ο, αριθμός αρχειοθετήσεως σελ. 60).

Δεν προέβλεπε με θέσπισμά των να δύναται ν' ακυρώνουν παράνομο απόφαση και γι' αυτό με έγγραφό του την 1η Μαΐου του 1806 (βιβλίο 20ο, σελ. 60) προς τη Γερουσία της Επανάσου πολιτείας εζήτησαν τη γνώμη της αν με τις διατάξεις του άρθρου 2 του σχεδίου του καταρτισθέντος Συντάγματος δύναται η Προεδρία να ακυρώσει παράνομη απόφαση την οποία εξέδωσε Δικαστήριο της Πάργας. Ποια η γνωσθείσα στην Προεδρία γνώμη της Γερουσίας της Επανάσου Πολιτείας δε γνωρίζουμε.

γ) Με θέσπισμά της στις 24-8-1803 η Προεδρία Πρεβέζης προς το δικανικό κριτήριο της πρώτης αναφοράς κατήργησε την παράσταση Δικηγόρου και τούτο για να διατηρηθούν αδιάφορα τα αισθήματα των κριτών από την πειθώ και τη μαγνητική δύναμη της ευγλωπτίας κ.τ.λ. (φάκελος 20, φύλλο 18) και

δ) Με το από 19 Μαρτίου 1805 θέσπισμά της (βιβλίο 20, σελ. 54) το οποίο παρατίθεται κατωτέρω καθ' όν ύστερα από συνεχείς σκέψεις εγνώρισαν όπου η ευθύνη των δικαστηρίων είναι η πρώτη βάση της ευνομίας και ευταξίας και καθίσταται άφευκτος η κατάρτιση οργανισμού Δικαστηρίων ο οποίος εκτός του ότι θα είναι ένορκος και καθαρός, θα είναι και σύμφωνος με τη φυσική εντολή των τριών πόλεων αλλά και με την πολιτική κατάσταση κ.τ.λ.

Αρχείον Πρεβέζης

Βιβλίο φάκελος 20ος, σελ. 54

Πρέβεζα 19 Μαρτίου 1805

Εις το παλάτιον της Προεδρίας της Πρεβέζης

“Ανοίχθη η συνέλευσις από τας προεδρίας των τριών Διοικήσεων Πρεβέζης, Πάργας και Βόνιτσας και από την δικαιοσύνην, πρέπει να πεμφούν τρία υπομνήματα ένα από κάθε Διοίκηση εις κορυφαίους και έως συμβουλευθούν με νοήμονας νομοδιδασκάλους και σοφούς άνδρας και να τους παρακαλέσουν να τους εκθέσουν την κατάρτισην τούτου του οργανισμού, εκδόντες καθ' ενός δύο γρόσια την ημέραν εις το διάστημα της έως πατριδής των δια τα έξοδά των και εις έκαστον εκατόν γρόσια δια τον μισθόν του οργανισμού.

Προς τούτο και αν χρειασθούν περισσότερα να μην τα δώσουν χωρίς την άδειαν των διοικήσεων.

Ώρισεν το πρόβλημα όλης της ομηγύρεως και το εκύρωσαν με απάσας τας ψήφους, ευρέθησαν είκοσι και η εκλογή.

Επροβάλει ακολουθώς της αποστολής Πρεβέζης και δια τούτο ονοματίσθησαν ως ακολουθώς:

Ο κ. Αλεξ. Βαλεντίνος έλαβεν ψήφον με το ναι 11 και όχι 9.

Ο κ. Δημ. Λουρόπουλος έλαβεν ψήφον με το ναι 16 και όχι 4.

Ο κ. Αποστ. Διαμάντης έλαβεν ψήφον με το ναι 9 και όχι 11.

Ώστε έμεινε ο κ. Λουρόπουλος ως ανώτερος των ψήφων.

Δια την εκλογήν των άλλων δύο διοικήσεων θέλει γίνει με την επιστροφήν των Προέδρων εις τα ίδια.

Υπογραφές προέδρων και κοκλαβιστών.”

4. Από ένα τμήμα εγγράφου το οποίο ο ιστοριοδίφης κ. Ασδραχάς ανεύρε εις το ιστορικό αρχείο Λευκάδος και το οποίο αναφέρεται εις τη συνθήκη της 25-12-1800 μεταξύ της Διοικήσεως της Συμπολιτείας και του Ινβιάτου (αντιπροσώπου) της Επανήσου Ρεμπούμπλικας Ανδρέα Γονέμη όσο αφορά τις διαφορές και τη δικαστική συνδρομή των υπηκόων της Ιονίου Ρεμπούμπλικας και των κατοίκων των τριών

πόλεων Πρεβέζης - Βονίτσας και Πάργας.

“Οι αντίδικοι κατά το άρθ. 4 δύναται να ασκήσουν έφεση εις τα δικαστήρια της επικλήσεως δηλ. το εφετείο, εφ’ όσον η διαφορά της αντιδικίας υπερβαίνει τα 50 γρόσια εις οιαδήποτε των τριών πόλεων και έχει ούτω: “Εις τας διαφοράς μεταξύ των υπηκόων της Επτανήσου Ρεμπούμπλικας και των τριών Πρέβεζας - Πάργας και Βόνιτσας να μπορούν αμοιβαίως τα μέρη να απελάρουν τας αποφάσεις όπου υπερβαίνουν την ποσότητα των 50 γροσίων εις το κριτήριο της απελατιλώνας (επικλήσεως - εφετείο) των άλλων δύο τόπων και αυτό να γίνεται και εις τας διαφοράς όπου αποβλέπουσι εις υποστατικά μεταξύ των νησιωτών και της στεριάς να κρίνονται και αποφασίζονται εις τον τόπον όπου ευρίσκονται τα υποστατικά, έχοντας ο παραπονούμενος το δικαίωμα να απελάρει εις τους άλλους δύο τόπους.”

1800 Δεκεμβρίου 25 Πρέβεζα

Τόπος υπογραφής και σφραγίδας του Αβδουλάχ Βέν εφέντη.

Ανδρέας Γονέμης Ινβιάτος (Αντιπρόσωπος των επανήσων).

Ιωάννης Κέχρας Πρόεδρος Πρεβέζης

Μόσχος Κουρτάς Πρόεδρος Πρεβέζης

Νικόλαος Ρέντζος Πρόεδρος Πρεβέζης

Αλεξ. Βαλεντίνης Πρόεδρος Πρεβέζης

Ιωαν. Γενοβέλης Πρόεδρος Πρεβέζης

Νικ. Χαλκιοπούλος Πρόεδρος Βόνιτσας

Αλέξης Μέντζης Πρόεδρος Βόνιτσας

Πετρ. Τσιγαρίδης Πρόεδρος Βόνιτσας

Θεοδ. Μπαρμπαλής Πρόεδρος Βόνιτσας

Γεωρ. Βασιλάς Πρόεδρος Πάργας

Παν. Δεσύλας Πρόεδρος Πάργας

Ιωάν. Δεσύλας Πρόεδρος Πάργας

Ως συνάγεται από τα πιο πάνω η αυτονομία είχε σα συνέπεια να λειτουργήσουν και οι τρεις εξουσίες Νομοθετική - Εκτελεστική και Δικαστική, περί της οποίας και η παρούσα εργασία ως κατωτέρω.

Ως προς την οργάνωση των Δικαστηρίων προκύπτουν τα εξής:

Για τη Δικαστική συνδρομή που μπορούσε ο κάθε πολίτης της Επτανήσου Ρεμπούμπλικας ν’ απελάρει (εφεσιβάλει) την απόφαση εις το κριτήριο της Απελατιζιόνας (εφετείο) οιασδήποτε άλλης πόλεως.

Εν πάση περιπτώσει το Αρχείο πρέπει να μελετηθεί και το ευχάριστο είναι ότι είναι γραμμένο στην Ελληνική γλώσσα σε αντίθεση με το της KONTINENTE, εάν εσώζετο, γιατί ήτο γραμμένο εις την Ιταλική.

Από την πρόχειρο μελέτη μέρους αυτού διεπίστωσα ότι:

Λειτουργούσαν δύο βαθμοί Συμβουλίων. Το Ειδικόν το οποίο είχε κάθε πόλις και το Γενικό, τη Γερουσία, τρόπον τινά, το οποίο αποτελούσαν οι αντιπρόσωποι και των τριών πόλεων.

Το Ειδικό συμβούλιο είχε καθήκον ως αντιπρόσωπος του λαού να εφορεύει επί της εν γένει διοίκησης με αγορανομικά και οικονομικής φύσεως και Διοικήσεως καθήκοντα και εξέλεγε όλες τις αρχές οικονομικές, διοικητικές.

Η συνθήκη του 1800 πλην της ελευθερίας ρύθμιζε και το εσωτερικό πολίτευμα και έθετε διατάξεις που αφορούσαν φορολογικά προνομία, την άσκηση του τοπικού δικαίου, την ελευθερία της λατρείας και άλλα.

Όσον αφορά τα φορολογικά προνόμια:

α) Επί δύο συνεχή έτη εδίδετο πλήρης ατέλεια.

β) Επανέφερε το προ του 1797 επί Βενετσιάνων σύστημα πληρωμής της φορολογίας. Το φερμάνι όμως την πλήρη ατέλεια την οποία η συνθήκη καθόριζε για μια διετία την μετέτρεψε εις μερικήν διότι ο Βοεβόδας για λογαριασμό του Σουλτάνου θα εισέπραττε την αναλογία από τη Δογάνα (τελωνείο). Και ως προς την οργάνωση των δικαστηρίων προκύπτουν τα εξής:

Ως προς την οργάνωση των δικαστηρίων γνωρίζομε τα εξής:

Τα δικαστήρια διεκρίνονται εις πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια, λειτουργούσαν δε ατύπως (άνευ κανονισμού δικαστηρίων) και εδίκαζαν χωρίς ποινική ή πολιτική Δικονομία.

Τα Πρωτοβάθμια ήσαν:

α. Το δικαστήριο της υγείας ή προβλεπές της Υγείας συγκείμενο εκ τριών δικαστών και του Γραμματέως.

β. Το Δικανικό Κριτήριο της πρώτης απαιτήσεως ή αναφοράς. Τούτο συναντάμε και ως μονομελές και πολυμελές (τρεις δικαστές). Όρα 31ο φάκελο αποφάσεων του ευγενούς Δικανικού βήματος της πρώτης απαιτήσεως από 25-3-1803 έως 30-3-1804. Ο Γραμματεύς αυτού εισέπραττε τα δικαστικά τέλη και πρόστιμα τα οποία κατέθετε εις την πολιτειακή ή Δημόσια κάσα (Δημόσιο ταμείο). Δίκασε πολιτικές υποθέσεις - απαιτήσεις - διαφορές.

γ. Το Εγκληματικό δικαστήριο της πρώτης αναφοράς συγκείμενο εκ τριών δικαστών και του Γραμματέως ο οποίος εξετέλει και καθήκοντα ανακριτού. Όρα βιβλίου 23ον.

Δίκασε ποινικές υποθέσεις ορισμένου βαθμού. Ο μισθός του Γραμματέως επληρώνετο από τα επιβαλλόμενα εις τους ενόχους πρόστιμα και εν ελλείψει αυτών από τη Δημόσια κάσα.

Τα Δευτεροβάθμια ήσαν:

α. Το Δικανικό και Εγκληματικό ή δικαστήριο της επικλήσεως συγκείμενο εκ πέντε ευγενών κριτών. Το δικαστήριο αυτό συναντάται και ως σύλλογος επικλήσεως των πέντε (όρα βιβλίου 22ον αποφάσεων του κριτηρίου των πέντε). Τα μέλη του δικαστηρίου αυτού εξελέγοντο από κοινή συνέλευση και για λόγους αρχής δεν εξελέγοντο οι πρότερον εκλεγέντες, ουδέ και συγγενείς αυτών. Εδίκασε δε κατ' έγκληση ή προκειμένου περί σφάλματος της Διοικήσεως αυτεπαγγέλτως ως κυρίαρχο των κριτηρίων εις την εκπλήρωση των νόμων και της δικαιοσύνης. Εδίκασε δε πολιτικές (Δικανικές) και

ποινικές (Εγκληματικές) υποθέσεις.

Πλέον των ανωτέρω συναντούμε:

α. Τους εκτιμητές ή προβλεπτές των τροφών και ποτών, δύο τον αριθμό (αγορανόμους) οι οποίοι εξελέγονται από την Προεδρία και

β. Τους προβλεπτές των οδών και εκτιμητές ζημιών του κάμπου (αγροφύλακες) οι οποίοι ήσαν τα αυτά πρόσωπα με τους πιο πάνω και τούτο από την έλλειψη προσώπων.

Προκύπτει ότι:

α. Και οι πολίτες εξετάζουν τη δικαιοσύνη και απεκάλουν τους δικαστές (κριτές) ευγενείς.

β. Και οι δικαστές προκειμένου να αποφανθούν επρότασαν το “οι ευγενείς δικαστές ή κριτές” καθήμενοι ή καθηζαμένοι.

γ. Οι αποφάσεις εξεδίδονται από καθημένους δικαστές και όχι όρθιους και τούτο γιατί δεν υπήρχε εισαγγελέας και

δ. Το κριτήριο Τσεβήλ (αστικό) από το 1800 και εντεύθεν το οποίο λειτουργούσε εις την αυτόνομο πόλη της Πρεβέζης, απεφάσισε περί της διαφοράς ο έντιμος κριτής Τσεβήλ (αστικός) Σουμάριος (Μονομελής ή Πολυμελής) συνοπικώς, επικαλείτο το όνομα του Ιησού Χριστού και έκρινε την υπόθεση (διαφορά ως τα πάντα σκεπτόμενος εις Χριστού ονόματι κ.τ.λ.), όρα φάκελο 31ο αποφάσεων του ευγενούς δικαστηρίου Δικανικού βήματος της πρώτης απαιτήσεως.

Πλην των ανωτέρω άλλοι κώδικες διαλαμβάνουν και άλλα θέματα, όπως προσταγών, αποφάσεων και άλλα μονομελών κριτηρίων ως και των κριτηρίων της εκκλησίας.

Σύμφωνα με την εντολή του Σουλτάνου προς τον εκπρόσωπο Βοεβόδα Αβδουλάχ Βέη καθιέρωσε το θεσμό της υποχρεωτικής προτιμήσεως του κυρίου του κτήματος, ο οποίος πριν εκποιήσει το κτήμα του λόγου χρείας (ανάγκης) να πωλεί αυτό με την τιμή που του αξίζει και πάντα προς κάτοικο των τεσσάρων πόλεων ή προς πολίτη της Επανήσου Ρεμπούμπλικας.

Για τους Τούρκους ίσχυε η απαγόρευση αγοράς ή κατοχής εις τις περιοχές των ως άνω τεσσάρων πόλεων, κτήματος και διαμονής των.

Από τους κώδικες αποφάσεων του Δικανικού βήματος και προσταγών του ευγενούς κριτηρίου προκύπτει ότι η δικαιοσύνη εις την πολιτεία της Πρέβεζας λειτουργούσε και μέχρι το 1812 (όρα 36ο φάκελο βιβλίων προσταγών) και εις τις ποινικές υποθέσεις χρησιμοποιούντο Δικηγόροι. Εις τα Ιόνια νησιά επιτρέπετο όπως και εις την Πάργα - Πρέβεζα και Βόνιτσα. Κάτι όμως συνέβη και η μεσολάβηση των Δικηγόρων καταργήθει για την Πρέβεζα δια της από 24-8-1803 επιστολή της Προεδρίας Πρεβέζης προς το Δικανικόν Κριτήριο της Πρώτης αναφοράς η οποία έχει ούτω (φάκελος 20ος, φύλλο 18).

“ Θέλοντας η Πρόνοια ταύτης της Προεδρίας να διατηρήσει αδιάφορα τα αισθήματα των κριτών από την πειθώ και την μαγνητικήν δύναμιν της ευγλωπτίας και ευφρα-

δείας και να προασφαλίσει κατά το δυνατό το δίκαιο του καθεκάστου από την τεχνική παράσταση των λόγων, έκρινε αναγκαίο και επωφελές να εμποδίσει δια ψηφίσματος της την χρήση των Ιντερβεντιέδων, οπίνες επιπδευόμενοι εξ' επαγγέλματος την τροπολογία, αμαυρούσι και περιπρέπουσι την αλήθειαν με την των σοφισμάτων την περίπλεξην. Λοιπόν εις το εξής οι έχοντες διαφοράς και αγωγάς θέλει να παρασταίνουσι και σαφηνίζουσι με το μέσον των εσπισίων του και τοιουτοτρόπως η αλήθεια δεν κινδυνεύει, το δε ψεύδος φανερούται. Η δύναμη του νόμου υπερισχύει και βασιλεύει και το δίκαιο θριαμβεύει.

Ταύτα και σε σας ευχόμεθα παν αγαθό και σωτηριώδες."

Αντίθετα στην Πάργα η παράσταση Δικηγόρου ή διαφεντευτού ίσχυε. Μόνο για την Πρέβεζα ίσχυσε η διάταξη αυτή.

Ως προς τις ποινές και το εφαρμοσθέν δίκαιο.

Το δίκαιο το οποίο εφήρμοσε ήτο το της Ιονίου Ρεμπούμπλικας. Κυρίως όμως εις διαφορές υπερίσχυαν τα ήθη και τα έθιμα, δηλαδή είχε εφαρμογή το εθιμικό δίκαιο.

Οι ποινές εκτός των χρηματικών προστίμων ήσαν της κατ' οίκο περιορισμό και φυλακής. Η φυλακή ήτο κοινή των πόλεων και ευρίσκετο εις το φρούριο της Πάργας, δηλαδή η συμπολιτεία είχε συστήσει κοινή φυλακή.

Προς εξασφάλιση χρηματικών απαιτήσεων, τελεσίδικων και αναμφισβητήτων εγγράφων εξεδίδετο από το Γραμματέα διαταγή κατάσχεσης πραγμάτων του οφειλέτου. Η κατάσχεση εκαλείτο Αμάχη και ανεγράφετο εις επί τούτου βιβλίου όπου αναφέρονταν τα αμάχητα κριτήρια και ακολουθούσε η κατάσχεση και η περαιτέρω εκποίηση των διά την πληρωμή του δικαιούχου. Εις τις αποφάσεις των κριτηρίων συναντάμε και λέξεις ή εκφράσεις παρμένες από το Ρωμαϊκό Δίκαιο. Τούτο δεν πρέπει να μας εκπλήσσει - εκατό σχεδόν χρόνια ετέλουν υπό το Βενετσιάνικο καθεστώς - και ορισμένες λέξεις του Ρωμαϊκού Δικαίου ή εν πάση περιπτώσει της Ιταλικής γλώσσας επολιτογραφήθησαν και στην Πρέβεζα και στην Πάργα ως:

Λίμπρα=Βιβλία, Τσιβήλ=Αστικό, Αρκιβίτσα=Αρχειοφύλαξ,

Σεκερετάριος=Γραμματεύς, Κουκλάβιο=Συμβούλιο, Ρέγολδες=Νόμοι,

Απελαζιόν=Έφεσις, Λάουδο=Έπαινος, Αρέστος=Κρατούμενος,

Πριβάτο=Κατήγορος, Ριφέρτα=Αναφορά Εκτελέσεων Προσφυγή,

Αουδέντζια=Ακρόασις, Σουμάριος=Συνοπτικός, Κουσιδόντου=Εκλογή κ.τ.λ.

Αντιθέτως ετηρήθησαν τιμητικά επίθετα της Βυζαντινής Μεγαλοπρέπειας ως ευγενής, έκλαμπρος, πάνσεπος, σεβάσμιος ως επίσης συνήλθε το έκλαμπρο Κουκλάβιο, ή εις το παλάτιο της Προεδρίας Πρεβέζης ή το ένδοξο Μέγα Συμβούλιο κ.λ.π.

Εκείνο το οποίο θα συγκινήσει τον κάθε μελετητή είναι το ότι εις Πρακτικό της 30ης Αυγούστου 1803 το έκλαμπρο Κουκλάβιο όρισε ως Πρεσβευτή εις τη Βασιλεύουσα, "όχι Κωνσταντινούπολιν", της Συμπολιτείας τον ευγενή Αλέξανδρο Βαλεντίνη κ.τ.λ.